

SPIS TREŚCI

OD AUTORÓW	11
Rozdział I. SPOŁECZEŃSTWO	13
1. Fakt społeczny, zjawisko społeczne, rodzaje zjawisk społecznych	13
2. Pojęcie społeczeństwa	14
3. Zmiana społeczna, rozwój, postęp i regres	15
4. Grupy społeczne i ich rodzaje	16
5. Normy społeczne, system wartości społecznych, ład społeczny	18
6. Władza i jej legitymizacja	19
7. Klasy i warstwy społeczne	21
8. Rodzina	23
9. Człowiek w społeczeństwie	24
10. Społeczeństwo obywatelskie	25
11. Naród	26
Literatura podstawowa	29
Rozdział II. PAŃSTWO	31
1. Państwo — forma organizacji politycznej społeczeństwa	31
2. Pojęcie państwa	32
3. Geneza państwa i teorie powstania państwa	33
4. Suwerenność państwa i inne jego cechy	35
5. Forma państwa	36
6. Funkcje państwa	39
Literatura podstawowa	40
Rozdział III. ORGANIZACJA APARATU PAŃSTWOWEGO	41
1. Pojęcie organu państwowego	41
2. Rodzaje organów państwowych	44
3. Inne jednostki organizacyjne w systemie aparatu państwowego	46
Literatura podstawowa	49

Rozdział IV. PAŃSTWO A ORGANIZACJE SAMORZĄDOWE	51
1. Centralizacja i decentralizacja struktury organizacyjnej aparatu państwowego	51
2. Samorząd jako forma decentralizacji	54
3. Rodzaje samorządu. Samorząd terytorialny	55
4. Samorząd specjalny. Samorząd zawodowy	60
Literatura podstawowa	61
Rozdział V. PAŃSTWO A PARTIE POLITYCZNE I INNE ORGANIZACJE SPOŁECZNE	63
1. Państwo a partie polityczne	63
2. Państwo a związki zawodowe	64
3. Państwo a związki wyznaniowe	65
4. Stowarzyszenia	65
5. Spółdzielnie	66
Literatura podstawowa	66
Rozdział VI. USTRÓJ PAŃSTWA	67
1. Ustrój państwa; reżim: demokratyczny, autorytarny, totalitarny	67
2. Zmiana ustroju państwa. Reforma ustrojowa	73
3. Państwo unitarne. Państwo federalne (związkowe). Konfederacja	75
4. Forma państwa: monarchia, republika	77
5. Zasada podziału władz	78
6. Zasada jednolitości władzy państwowej	80
Literatura podstawowa	81
Rozdział VII. DEMOKRACJA I JEJ FORMY	83
1. Demokracja bezpośrednia i pośrednia (przedstawicielska)	83
2. Formy demokracji bezpośredniej	85
3. Systemy wyborcze i zasady prawa wyborczego	87
4. Większościowy system wyborczy	88
5. Proporcjonalny system wyborczy	89
6. Zasady prawa wyborczego w Polsce	90
Literatura podstawowa	92
Rozdział VIII. USTRÓJ POLITYCZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	93
1. Ustrój polityczny Polski przed 1997 rokiem (krótki rys historyczny od 1918 roku)	93
2. Podstawowe zasady Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku	98
3. Sejm i Senat RP	99
4. Zgromadzenie Narodowe	101
5. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej	101
6. Rada Ministrów i rządowa administracja centralna	102
Literatura podstawowa	108
Rozdział IX. ORGANY WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI (WŁADZY SĄDOWNICZEJ)	109
1. Pojęcie wymiaru sprawiedliwości i konstytucyjne zasady jego organizacji i funkcjonowania	109
2. Struktura sądów. Sąd Najwyższy	115
3. Sądy powszechne. Sądy wojskowe	117
4. Naczelny Sąd Administracyjny	120

5. Krajowa Rada Sądownictwa	124
6. Trybunał Konstytucyjny	125
7. Trybunał Stanu	129
Literatura podstawowa	130

Rozdział X. PODZIAŁ TERYTORIALNY PAŃSTWA I ADMINISTRACJA TERENOWA

131

1. Pojęcie i rodzaje podziałów terytorialnych oraz czynniki kształtujące podział terytorialny	131
2. Aktualnie istniejące podziały terytorialne kraju	132
3. Systemy organów terenowej administracji publicznej	134
4. Administracja rządowa w województwie	136
5. Samorząd województwa	138
6. Samorząd powiatowy	141
7. Samorząd gminny	144
8. Nadzór nad terenowymi organami administracji publicznej	148
Literatura podstawowa	151

Rozdział XI. KONTROLA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

153

1. Ogólna charakterystyka działalności kontrolnej	153
2. Rodzaje kontroli. System kontroli administracji publicznej	157
3. Kontrola parlamentarna	158
4. Kontrola państwowa	162
5. Kontrola wewnątrzadministracyjna	166
6. Kontrola społeczna	171
7. Kontrola prokuratorska	173
8. Kontrola sądowa i sądownoadministracyjna	175
9. Kontrola dokonywana przez Rzecznika Praw Obywatelskich	177
Literatura podstawowa	180

Rozdział XII. ELEMENTY PRAWOZNAWSTWA

181

1. Pojęcie prawa	181
1.1. Prawo natury	182
1.2. Pozytywizm prawniczy	184
1.3. Realizm prawny	186
1.4. Prawo w ujęciu hermeneutycznym, analitycznym oraz argumentacyjnym	188
2. Norma prawna	190
2.1. Język prawny i prawniczy — norma prawna a przepis prawny	190
2.2. Budowa normy prawnej	192
2.3. Normy prawne a normy moralne	193
3. Wykładnia prawa	195
3.1. Rodzaje wykładni	195
3.2. Teorie wykładni	199
4. System prawa	200
4.1. Porządek merytoryczny w systemie prawa	201
4.2. Porządek hierarchiczny w systemie prawa	203
4.3. Zakres systemu prawa	204
4.4. Postulat niesprzeczności systemu prawa	206
4.5. Postulat zupełności systemu prawa	207

5. Źródła prawa	208
5.1. Tworzenie prawa	208
5.2. Źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej	211
A. Konstytucja	211
B. Ustawy	212
C. Ratyfikowane umowy międzynarodowe	213
D. Rozporządzenia	214
E. Akty prawa miejscowego	215
F. Inne źródła	216
6. Idea państwa prawnego	218
6.1. Kształtowanie się koncepcji państwa prawnego	218
6.2. Zasady państwa prawnego	223
7. Postulat sprawiedliwości społecznej	224
7.1. Materialne i proceduralne rozumienie sprawiedliwości	225
7.2. Sprawiedliwość społeczna	229
Literatura podstawowa	231

Rozdział XIII. PRAWO MIĘDZYNARODOWE I STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE

233

1. Społeczność międzynarodowa	233
2. Stosunki międzynarodowe	234
3. Prawo międzynarodowe, jego źródła i zasady obowiązywania	235
4. Organizacje międzynarodowe i ich rodzaje	238
5. Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ)	239
5.1. Geneza ONZ	239
5.2. Organy ONZ i ich zadania	241
5.3. Organizacje wyspecjalizowane w systemie ONZ	244
A. Międzynarodowa Organizacja Pracy	244
B. Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa	245
C. Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury	245
D. Światowa Organizacja Zdrowia	246
6. Wybrane organizacje regionalne	247
6.1. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie	247
6.2. Organizacja Państw Amerykańskich	248
6.3. Organizacja Jedności Afrykańskiej	249
6.4. Liga Państw Arabskich	250
7. Wybrane międzynarodowe organizacje polityczne, polityczno-wojskowe i gospodarcze ..	251
7.1. Rada Europy	251
7.2. Unia Europejska	252
7.3. NATO	257
7.4. Unia Zachodnioeuropejska	259
8. Międzynarodowa Ochrona Praw Człowieka	259
Literatura podstawowa	261

Rozdział XIV. DOKTRYNY POLITYCZNE

263

1. Ideologia, doktryna polityczna, program polityczny	263
2. Typologie doktryn politycznych	265
3. Panorama ważniejszych kierunków doktrynalnych i ideowo-politycznych	267
3.1. Agraryzm	267
3.2. Anarchizm	268

3.3. Chrześcijańska demokracja (chadecja)	269
3.4. Ekologizm	269
3.5. Faszyzm	270
3.6. Feminizm	271
3.7. Komunizm	272
3.8. Konserwatyzm	275
3.9. Liberalizm	276
3.10. Nacjonalizm	277
3.11. Narodowy socjalizm (nazizm)	278
3.12. Nauka społeczna Kościoła katolickiego	280
3.13. Nowa lewica	280
3.14. Pacyfizm	281
3.15. Państwo dobrobytu (<i>welfare state</i>)	282
3.16. Rasizm	283
3.17. Socjaldemokracja (socjalizm demokratyczny)	284
3.18. Syndykalizm	285
Literatura podstawowa	285
Rozdział XV. WIEDZA O GOSPODARCE	287
1. Nazwa i podziały ekonomii	287
2. Przedmiot ekonomii	288
3. Ekonomia a inne dyscypliny	289
4. Prawdopodobieństwa i prawa ekonomiczne. Charakter i podziały	290
5. Zarys historii myśli ekonomicznej i historii gospodarczej	292
5.1. Merkantylnizm	292
5.2. Fizjokratyzm	293
5.3. Nowe stosunki produkcji w Europie Zachodniej	293
5.4. Rozwój przemysłu i handlu w Stanach Zjednoczonych	295
5.5. Rewolucja przemysłowa w Europie Środkowo-Wschodniej	296
5.6. Rozwój gospodarczy w krajach azjatyckich	297
5.7. Szkoła klasyczna w ekonomii	298
5.8. Szkoła neoklasyczna	298
5.9. Szkoła subiektywistyczno-marginalna	299
5.10. Szkoła historyczna	299
5.11. Współczesne teorie	299
6. Rynek w ujęciu historycznym	302
6.1. Początki bankowości i rynku kapitałowego	302
6.2. Charakterystyka rynku i jego podstawowe instrumenty ekonomiczne	305
7. Popyt i podaż	305
8. Wartość	307
9. Pieniądz jako kategoria ekonomiczna	308
9.1. Funkcje pieniądza	309
9.2. Systemy pieniężne	310
9.3. Ilość pieniądza w obiegu	312
9.4. Inflacja	314
9.5. Deflacja i zjawiska pieniężne lat siedemdziesiątych	315
9.6. Metody pomiaru zjawisk pieniężnych w gospodarce	316
9.7. System bankowy	317
9.8. Rodzaje banków	317
9.9. Rodzaje wkładów, rachunków i operacji bankowych	318

9.10. Polityka banku centralnego	320
9.11. Rynek kapitałowy	321
9.12. Giełda	322
9.13. Papiery wartościowe	325
10. Produkt globalny i dochód narodowy	329
10.1. Podziały dochodu narodowego	330
10.2. Polityka wzrostu gospodarczego i rozwoju	331
11. Formy prawne podmiotów gospodarczych	331
12. Przedsiębiorstwo jako podmiot gospodarczy	333
12.1. Monopole	334
12.2. Koszty produkcji	335
12.3. Zysk i ocena finansowa przedsiębiorstwa	336
13. Czynniki wzrostu	337
14. Rodzaje bezrobocia	337
15. Wydajność pracy i płace	338
16. Inwestycje i efektywność	339
17. Równowaga ekonomiczna	341
18. Historia kryzysów	341
19. Rodzaje wahań koniunkturalnych	344
20. Budżet państwa i polityka budżetowa	344
21. Wymiana handlowa z zagranicą	347
22. Międzynarodowy system walutowy i gospodarczy	351
22.1. Międzynarodowy Fundusz Walutowy	351
22.2. Europejski System Walutowy	352
22.3. Bank Światowy	353
22.4. Międzynarodowe stowarzyszenia gospodarcze	354
22.5. Przedsiębiorstwa europejskie	356
22.6. Instytucje gospodarcze ONZ	360
22.7. Korporacje ponadnarodowe	361
23. Międzynarodowe zadłużenie	361
Literatura podstawowa	363
INDEKS	365